

Asia: VN/2166/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta (opintosetelikokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua opintosetelikokeilusta. Suomen Yrittäjät suhtautuu myönteisesti esitettyyn opintosetelikokeiluun, joka osaltaan vauhdittaa nuorten siirtymistä korkeakoulutukseen, tukee koulutusvalintoja ja joustavia koulutuspolkuja, sujuvoittaa siirtymiä koulutusasteelta toiselle sekä tukee maamme osaamis- ja koulutustason nostamista ja parantaa koulutuksen saavutettavuutta. Pidämme näitä asioita Suomen tulevaisuuden kannalta ratkaisevina. Opintosetelikokeilu on lähtökohtaisesti kannatettava ja tarpeellinen uudistus.

Kannatamme opintosetelikokeilun määräaikaaisuutta, siihen kytkettävää jatkuvaa ja riittävän monipuolista seurantaa sekä vaikutusten ulkopuolista arviointia. Suomen Yrittäjät painottaa erityisesti ammatillisen koulutuksen käyneiden opiskelijoiden seurantaa.

Elinikäinen ja jatkuva oppiminen, joustavat opintopolut ja koulutuksen työelämälähtöisyys ovat keskeisiä keinoja vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja yrittäjyyttä.

Siirtymien sujuvoittaminen

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että opintoseteli kohdennetaan nuorille, jotka eivät ole saaneet tai ottaneet vastaan opiskelupaikkaa. Tämä ryhmä on koulutusjärjestelmän kannalta keskeistä, sillä merkittävä osa nuorista hakee myöhemmin uudelleen korkeakoulutukseen.

Opintoseteli vähentää osaltaan väli vuosien passivoivaa vaikutusta, tukee aktiivista hakeutumista koulutukseen ja oman alan löytämistä sekä mahdollistaa osaamisen kerryttämisen jo ennen tutkintoon johtavaa koulutusta. Seteli jouduttaa myöhemmin opiskelupaikan saaneiden tutkinto-opintojen suorittamista, mikäli suoritetut opinnot luetaan joustavasti hyväksi osaksi tutkintoa.

Suomen Yrittäjät kiinnittää huomiota siihen, että avoimiin korkeakouluopintoihin tulevien opiskelijoiden lähtökohdat ja opiskeluvalmiudet voivat vaihdella merkittävästi. Opiskelijat tulisi perehdyttää korkeakouluopintoihin samalla tavalla kuin tutkinto-opiskelussa. Tulee harkita myös opiskeluvalmiuksia vahvistavien opintojen tarjoamista sitä tarvitseville.

Myönteisten kokemusten saaminen avoimista korkeakouluopinnoista voi kannustaa aliedustettuja ryhmiä hakeutumaan tutkinto-opiskelijoiksi. Myös suora valinta tutkinto-opiskelijaksi on mahdollista, jos suoritettavat avoimen korkeakoulun opinnot täyttävät avoimen väylän tai polkuopintojen vaatimukset. Kaikki korkeakoulut eivät kuitenkaan tällä hetkellä hyväksy toisissa korkeakoulussa suoritettuja avoimia opintoja tutkintokoulutuksensa opinnoiksi.

Maksuttomuus ja koulutuksen saavutettavuus

Kokeilun maksuttomuus on perusteltua, sillä avoimen korkeakoulutuksen maksut voivat muodostaa esteen erityisesti vähävaraisen perheen nuorille. Maksuttomuus vahvistaa koulutuksen yhdenvertaisuutta. Suomi on pieni maa, jonka tulee saada kaikki nuoret opiskelemaan ja kehittämään itseään täyteen potentiaaliinsa ja opintojen kautta palkkatöihin tai yrittäjiksi.

Kokeilu varmistaa koulutuksen saavutettavuutta opiskelijan taustasta riippumatta. Se myös rakentaa elinikäisen ja jatkuvan oppimisen kulttuuria maahan.

Suomen Yrittäjät kiinnittää huomiota siihen, että esitys jättää osan vapaan sivistystyön korkeakoulutusta tarjoavista oppilaitoksista kokeilun ulkopuolelle, kun edellytyksenä on tarjonnan tuominen Opin.fi-palveluun.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa suoritettiin vuonna 2024 noin 90 000 korkeakoulutuksen opintopistettä. Vapaan sivistystyön oppilaitokset muodostavat alueellisesti kattavan verkoston, joka olisi syytä ottaa kokeiluun mukaan. Tämä edistäisi korkeakoulujen ja vapaan sivistystyön oppilaitosten yhteistyötä ja korkeakouluopintojen saavutettavuutta eri puolilla Suomea.

Joustavat oppimispolut ja riittävä ohjaus

Opintoseteli tukee joustavia ja yksilöllisiä oppimispolkuja. Opiskelijalla on mahdollisuus kokeilla eri alojen opintoja ennen tutkintoon johtavaa koulutusta. Hän voi kerryttää ja koota opintojaan osissa. Seteli tarjoaa vaihtoehtoisen reitin tutkintokoulutukseen. Tämä vastaa myös työelämän ja yritysten tarpeeseen kehittää osaamista vaiheittain, käytännönläheisesti ja osana työelämää koko työuran ajan.

Kokeiluun sisältyvä nuorten ohjaus tarpeellista, jotta opintoseteli tulee aktiiviseen käyttöön. Avoimella viestinnällä tulee pyrkiä siihen, että nuoret tunnistavat opintosetelin mahdollisuutena opiskella korkeakoulussa. Opintosetelin käyttömahdollisuus on syytä tehdä näkyväksi lukion ja ammatillisten opintojen aikana, mutta myös toisen asteen oppilaitoksista valmistuneille.

Ohjaus sitouttaa nuoria opintojen suorittamiseen. Ohjauksen painopisteen tulee olla ammatillisessa koulutuksessa, jossa on suurin potentiaali lisätä erityisesti ammattikorkeakouluun hakeutumista. Suomen tavoite lisätä korkeakoulutettujen määrää toteutuu pääosin lisäämällä ammatillisen koulutuksen käyneiden hakeutumista korkeakouluun.

Ohjauksessa tulee ottaa huomioon, että osa ammatillisen koulutuksen opiskelijoista lähtee valmistuttuaan työelämään ja hakeutuu vasta myöhemmin korkeakouluopintoihin. Vain osa ammatillisen koulutuksen käyneistä suuntaa suoraan korkeakoulutukseen jatkaakseen alalla eteenpäin ja vahvistaakseen ammattiosaamistaan.

Yrittäjämönteinen korkeakoulutus

Suomen Yrittäjät korostaa, että korkeakoulutuksen tulee olla vahvasti työelämälähtöistä ja yrittäjyydellä myönteistä. Opintoja tulee tarjota erityisesti aloille, joissa podetaan työvoimapulaa.

Opintosetelikokeilu tukee tätä mahdollistamalla osaamisen kehittämisen ilman tutkintositoutumista. Samalla se madaltaa kynnyistä kokeilla uusia aloja ja urapolkuja. Se voi lisätä myös kiinnostusta yrittäjyyteen.

Kunnioittaen

Suomen Yrittäjät

Mikko Kinnunen

Koulutuspolitiikan asiantuntija

Kinnunen Mikko
Suomen Yrittäjät